ՆՈՒՄԵՐՕ 1568 — 1882 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 4 ԲԵՆՋՇԵՆԲԻՀ — ԱԼԹԸՆՋԸ ՍԵՆԷ

ԹԷՐՃԻՒՄԱՆԸ ԷՖՔԵԱՐ

ՄԷՎԱՏՏԸ Ի ԼԻԹԻՔԻՅԷ ԻԼՄԻՅԷ ՎԷ ՄԻԼԼԻՅԷ

ՎԷ ՍԱԻՐԷՅԻ ՃԱՄԻ ԵԷՎՄԻ ԿԱԶԷԹԱ ՏԸՐ

ԱԲՕՆԷ ՖԻԱԹԼԷՐԻ

Մէհրիսիլէ 20 գրուշտան

ՕԹԱՆՔԲՕԼ ԻՉԻՆ

Պիր սէնէլիք	180 ղրշ.
Ալթը այլըգ	90 »
Իւչ այլըգ	50 »

ՎԻԼԱՅԷԹ ԻՉԻՆ

Բօսթա իլէ իրսալ օլունաճագլար իչ ին

Պիր սէնէլիք	220 ղրշ.
Ալթը այլըգ	110 »

30 ՓԱՐԱ

ԻԼԱՆԱԹ ՖԻՅԱԹԼԷՐԻ

Պէհէր սաթըրը իչին

1-ինճի 2-ինճի ճինայի սահիֆէյէ . . 5 ղրշ.
4րտ. ինճի սահիֆէյէ . . 2 »
Իքինճի, Զանդա, Նէրքէթ վէ բու-մարը սարրաֆլարը պիլա իլանաթ.
2 վէ 3ինճի սահիֆէլէրէ . . 6 ղրշ.
4ինճի սահիֆէյէ . . 4 »
Ցիրատ մի սատ [illegible] իլանաթա պէտէլ րուպար:
Մէվատտը նաֆիայը աամ իր պէնտա-էր Միւտիրինէ գուլլաը ... ֆէմաթ վէ պիր սուլհիյէթի եվրագ վարագէ օլուն-մայաճագ տըր:

30 ՓԱՐԱ

Խուլէֆաճէնէսի վէ մաթպաասը, Սթամպօլտա Պապը Ալի ճատտէսինտէ Հալիլ Պաշա Ջամիիկէ սօգագը քէօշէսինտէ նումէրօ 8տէ տիր: — Կազէթամըզըն ումուրը խուսուսիյէ վէ Թահրիրիյէյէ տաիր մէքթուպլար մէզքիւր մահալտէ Միւտիրի կազէթա Տիգրան Ճիվէլէկեան էֆէնտինին նամընա կէօնտէրիլմէսի, քէաֆֆէի մէքթուպլարըն պուլունմալարը լազըմ տըր:

ՌԷՃԱ

Թաշրատա պուլունան ապօնէլէրի-միզտէն պագըլարը ապօնըման պէ-տէլլէրինին թէսվիյէսինի թէախիւ-րէ ուղրադմըշ օլտուղընտան, պուն-լարըն պէտէլլէրինի կէօնտէրմէլէրի միւսթէրհամ տըր:

Թէզագյաթ աչրատա կազէթամըզըն ու-մուր ու խուսուսընը լութֆէն տէրուհ-տէ իլէմիշ օլան դէվաթտան պագը-լարը տախի իշպու ինթիզամըզը ա-պօնէլէրիմիզէ նազարը տըգգաթա ա-լըրագ, հիսապլարընը թէսվիյէ իթմէլէրինի թէմէննի իտէրիզ:

ԿԻՒՆԼԻՒՔ ՀԱՎԱՏԻՍ

Լօրտ Տիւֆրինին անճագ այ-թը պաշտան Տէրսաատէթէ ավ-տէթ իտէճէյի, Հուզուրը Շահա-նէյէ չըգտըգտան սօնրա Լօնտ-րայա ազիմէթ իտէճէյինի Էվրօ-փա կազէթալարը եազըյօր:

—

Իսքէնտէրիյէ Թալիփալարըն-տա գիւմէթաալ օլանլարտան Հա-սան Մուսա վէ Սիւլէյման Տա-վուտ նամ քիմսէլէրին Պէնկազի-ճէ վէ օրատան հիլիճէ ֆիրար իթթիքլէրի, վէ պունլարըն իֆա-տէլէրի մուհիմմ օլտուղընտան, Մըսըրա իրսալ օլունմալարը հիւ-քիւմէթը Սէնիյէտէն թալէպ օ-լունաճաղը եազըլմըշ իտի:

Պու քէրրէ հիրիտ վարիտ թէ-լըղրաֆընտան խօրիվէ չէքիլէն պիր թէլէկրաֆտա, մէզքուրանըն տէր-տէսթ վէ թէսլիմ օլունտուղը, վէ Պապը Ալինին էմրի մուճիպին-ճէ Թահթ էլ Հըֆզ Իսքէնտէրի-յէյէ կէօնտէրիլէճէքլէրի պէ-եան օլունմըշ տըր:

—

Եարգի Բումէլի միլիս ասքէ-րինտէ միւսթախտէմ Ժէնէրալ Պօրթվիգին Պէյգըր բաշա վէ մի-րալայ Սինճ իլէ պէրապէր Մըսըր ժանտարմա խըտմէթինտէ գուլ-լանըլմագ իւզրէ օրայա կիտտէճէ-յի սէօյլէնմիշ իտի:

Բիվայէթէ կէօրէ, Ժէնէրալը մումաիլէյհ պու մագսատլէ մէ-մուրիյէթինտէն իսթիֆա իթմիշ տիր:

—

Գահիրէտէն Գըլէպ-Թիւքիւ Բէլէ-Նէհ կազէթասընա պէրվէճէը ա-թի խաղլըմըշ տըր:

«Իթթիլաա օլունան թէտապիւ-րը ախիրէ մուճիպինճէ, Պէյգըր բաշա էյան Թէշքիլ օլունմագ իւզրէ օլան ժանտարմա գօլըն-Նըրուֆընը Ասգր Սօդարը. քի Մըսըր-տաքի ժանտարմա պէօլիւքլէրի-նի գօմանտա իտէճէք օլուպ, Ա-չաղըքի Մըսըրտա պու գօման-տանլըղը միրալայ Սինճ աէրէօզ-տէ իտէճէք տիր:»

—

Թէլ-էլ-Քէպիր մուհարէպէ-սինտէ Իրլանտա ալայլարընա մէն-սուպ պիրնէֆէրին քէօբէյի քէվ-գէլատէ պիր ճէսարէթլէ հիւ-ճում իտուպ, Մըսըր ասքէրինին պաճագլարընա սարըլտըգ ըլըր-մըշ տըր: Մուհարէպէտէն սօնրա Ինկիլիզ ասաքիրի պու ճէսուր քէլ-պի տախի պիրլիքտէ Գահիրէյէ կէօթիւրմիւշլէր տիր:

Ժէնէրալ Ուըլըլի Թարաֆընտան Իրլանտատան 3000 գատար քէլպ ճէլպինէ Թէշէպպիւս օլունտուղը խապէրի օ ղէմին պիճտ չըգմըշ իտի տէ, մէզքիւր քէօբէյին օ ճընս քէօբէքլէրտէն օլմասը ֆարզ օ-լունապիլիր:

—

Արապի՝ Թօպչու կազէթասընըն Գահիրէ մուխպիրինէ շու սէօ-զէրի մէքթուպը եազմըշ տըր:

«Լէկէր պէն պէրաէթը զիմմէ-թիմի իսպաթ իթմէքտէն մէ-յուս օլմուշ օլսա իտիմ, եա պիր ճիվար մէմլէքէթէ վէ եա պաշ-ճա միւլթէճիլէյէ մէլճա օլան Ինկիլթէրրայա կիթմէք իչին Մըսըրը թէրք իթմէյէ պիր չօգ ֆըրսաթըմ վար իտի իտէ տէ, Մըսըրտա Ինկիլիզլէրին Բըղ ու Նամուսունա կիւվէնիպ, օրատա Ինկիլթէրրա գատար էմնիյէթտէ պուլունապիլէճէքիմի զանն իթ-թիմ տէ անըն իչին թէսլիմ օ-լտում:»

ՏԱՇԻԼԻՅԷ

Պէշիւվթագշտա ինշա օլունան Մէքթէպը Համիտի նամ մէքթէ-պին կէլէճէք բազար իրթէսի կիւնիւ քիւշատընա խալասէի Շա-հանէ սատտըր իթմիշ տիր:

—Ցարգտան Նէհրի սահիլինտէ պիր քիւչիւք Նահէւսի գասա-պասը Թէէսիսինէ հիւքիւմէթը Սէնիյէտէն միւսաատէ իթթիհազ իթմէք իւզրէ Գուտսը-Շէրիֆտէն Տէրսաատէթէ պիր հէյէթը մէ-պուսէ կէլմիշ վէ 800 խանէ խալ-գը տախի մէզքիւր Նէհրի գասա-պասա իգամէթ իթմէք իչին Գուտստան հարէքէթէ հազըր պուլունմուշլար իտէ տէ, իշպու Թալէպ հիւքիւմէթը Սէնիյէ ճա-նիպինտէն ըէտտ օլունմուշ տըր:

—Բումանիա տէվլէթինին եէնի էլչիսի Մ. Մավրօեէնինին խարի-ճիյէ Նազըրը բաշա հազրէթլէրի իլէ միւլագաթը պու կիւնէ թէէ-խիր օլունմըշ տըր: Մումաիլէյհ իթիմամնամէսինի բաշըն միւշա-րիլէյհ հազրէթլէրինէ Թագտիմ իթթիքտէն սօնրա, Հուզուրը Շա-հանէյէ չըգմալը Թալէպ իտէճէք տիր:

—Իսլիմիլուրիկինէ կէօրէ Ավուսթ-րիա—Մաճար սէֆիրի Պարօն տը Գալիս Սէթամպօլտան մէզունի-եէթլէ կէլէճէք աայը կիւնիւ վի-էննայա ազիմէթ իտէճէք օլուպ, անճագ սէֆիրը միւշարիլէյհին Մատամասը պէրապէր կիթմէեէ-ճէք տիր:

—Լէյ Թօրրիլինին կէճէ թէճ-րիւպէսի տիւն ագշամ սաաթ 2 րատտէլէրինտէ Սարայ-Պուռնունտա իճրա օլունմուշ տըր:

—Ջափթիյէ Նէզարէթինտէն վէ Շէհր Էմանէթինտէն վէրիլէն էմր իւզէրինէ Պէյօղլու գումարխանէ-լէրի գաբաթթըրըլմըշ իտի: Պիր գաչ կիւն սօնրա, պու գումար-խանէլէրին եէնիտէն քիւշատ օ-լունուպ, պիր Թագըմ ֆուլպար ֆընատըլմագտա օլտուղը խապէր ալընարագ, պունլարըն գաբա-տըլմասը իչին Ջափթիյէ Նէզա-րէթինտէն Պէյօղլու բոլիս միւ-տիրլիյինէ վէ Շէհր Էմանէթին-տէն Ալթընճը տաիրէի պէլէտիյէ-յէ եէնիտէն էվամիր իթա օլուն-միշ տըր:

—Մանասթըրտան եազըլտըղը-նա կէօրէ, օ ճիվարտա 12 Խօլ-ճու հայտուտլար Թարաֆընտան տաղա աչըըլարագ, իքիսինտէն 700 վէ տիկէր իքիսինտէն 1500 լիրա Թախլիս աղչէսի Թալէպ օ-լունուպ, տիկէրլէրի սալը վէ-րիլմիշլէր տիր:

—Աքսրագատան Միշ կազէթա-սընա եազըլտըղընա կէօրէ, չէհ-րը մէզքիւրտէ սէպտ 26տա Գա-գզուս Նըզմիրլէանը նամընդա 120 եաշընտա պիր քիշը Թալ էօմիւր վէֆաթ իթմիշ վէ պու իխթիյար ֆուգարալըղընա բաղմէն միւս-տէթը հայաթընտա հիչ պիր խաս-թալըգ չէքմէմիշ տիր:

—Ճիտտատէն ալընան էն սօն խա-պէրլէրէ կէօրէ, գօլէրա հէմէն քէսիլէրէն միւնտէֆի օլմուշտըր: Ալաֆի Նոյեմպէր 4-ինտէն պէ-րու Իլէթմը մէզքիւրէ Ճիտտէտէ գուհուր իթմէմիշ տիր: Հաճիլէ-րին եալըըզտան Ճիտտէսի Պօմ-պայ վէ Մասրա վէ Պասրա քէօր-ֆէզի լիմանլարընա միւթէվէճճի-հէն Ճիտտէտէն վափօրլարա բա-քիւ օլմուշլար տըր:

—Ինկիլթէրրա սէֆարէթի պաշ Թէրճէմանը Սըր Ալֆրէտ Սանտի-սըն պիր իքի մահ միւտտէթլէ մէզունիյէթ ալմըշ օլտուղըն-տան, պաշ Թէրճէմանլըգ վէքիա-լէթի իքինճի Թէրճէման Մ. Մա-րինիչ իհալէ օլունմուշ տըր:

—Տիւն Սէլանիք բոսթա վա-բօրը իլէ Վօլօս վէ Լարիսատան պիր խայլը մըգտար իսլամ մու-հաճիրի կէլիպ, Պրուսայա կիթ-մէք իւզրէ տիկէր վափօրա աք-տարմա օլունմուշլար տըր:

—Միտիլլիտէն եազըլըըլընա կէօ-րէ, Սէլեա նամ Ինկիլիզ զըրհ-լըը Հօլատմէրին 22ինճի կիւ-նիւ ճէզիրէի մէզքիւրէյէ մու-վասէլէթ իտիւպ, գօմանտանը միւթէսարրըֆ փէճմալ պէյ էֆ.յէ զիյարէթ էյլէտիկի կիպի, միրը միւշարիլէյհ Թարաֆընտան տա-խի սէֆինէյէ ազիմէթլէ իատէի զիյարէթ օլունմուշ տըր:

Մէզքիւր զըրհլը ճէզիրէի մէզ-քիւրէտէ պիր հաֆթա իգամէ-թի եանասընտա պիր Թագըմ ման-տալար իլէ հարպ մանօվրալարը իճրա իթմիշ, վէ Թօբ վէ Թիւֆէկ վէ Նօրտէնֆիլտ միթրալյօզլա-րը աթմըշ վէ նիշան Թալիմի իճ-րա իթմիշ վէ պիր գաչ կէճէ տախի էլէքթրիգ զիյասը իլէ չէհրի Թէնվիր իլէտիքտէն սօն-րա հարէքէթ իլէմիշտիր:

ԹԷԼԷԿՐԱՖ

Աժանս Հավաս գումբանիասը Թարա-ֆընտան մախսուսըն Պէյօղլու իտարէ-խանէսինէ վէրիլէն Թէլէկրաֆլար:

Սօֆիա 15 նոյմ.

Բրէնս Ալէքսանտր պու ագշամ ա-լաֆ. սաաթ 6տա Սօֆիայա մուվա-սէլէթ իթմիշ տիր: Բրէնսը միւշարի-լէյհ չէհրը մէզքիւրէ կիրտիկի սըրա-տա, չէհր էհալիսի վէ մէմուրինը միւ-քէլէֆ վէ ասքէրի Թարաֆընտան գարշըլամ օլունմուշ տըր: Օրատա պի-րիքմիշ օլան խըլընմախլընճ գալապա-լըգ՝ բրէնսը միւշարիլէյհի մուհաթ-թապ սաըքիլէ իսթիգպալ իլէմիշ տիր: Ագշամ շէհիրտէ տօնանմա վու-գու պուլմուշ տըր:

Բարիզ 15 նոյմ.

Բէիզը ճումհուր Մ. Կրէվի տիւշար օլտուղը նամիզաճլըգտան քէսպը ա-ֆիյէթ իլէմիշ տիր:

Աժանս Բիւթէր

Պէրլին 14 նոյմ.

Բրուսիա մէճլիսը մէպուսանը՝ միւ-քէլէֆ իլէ սարայ մէմուրլարը հազըր պուլունտուգլարը հալտէ պու կիւն մուվաճճահանէ սուրէթտէ քիւշատ օ-լունմուշ: Իմբէրաթօր Վիլհէլմ միզ-գամ օգուտուղը նութգընտա, ինթի-խապաթ նէթիճէսի իւզէրինէ պէյա-նը մէմնունիյէթ իլէմիշ, վէ հէնուզ էլլէմ օլան խալանհարը տախիլիյէտէն պահս իլէտիքտէն սօնրա, խարիճի ահվալէ նազըր քէլամ իտէրէք «տէվլէ-թիմիզին սաիր տէվլէթլէր իլէ մու-նասէպէթը հէր վագթ տօստանէ օլունմասընը մուհաֆազա-նամէ պէյան իտէրիմ» տէմիշ տիր:

Իտալիա նազըրը աղլինինէ, իմպէ-րաթօրը հազրէթլէրինին նութգը [illegible] օլտուղը [illegible].

ԱԶԳԱՅԻՆ

Մէսմուաթա կէօրէ, խուսուսի օլարագ տէֆամէլէ Գալաթասա իհտիմա իթիւպ Թահրիրէն բրո-թէսթօլարընը Միլլէթ մէճլիսը ամուրը Ատէնադաբէտնինէ իրսալ իթմիշ օլան 30 երեսփոխան պու-կիւն մէքրար պիրլիքտէ քէնտի իմզաղանալէրինի մումաիլէյհ Ատէնապէտ էֆէնտիյէ իրսալ իտէճէքլէր տիր:

Պօլիս պիզ Թէէսսիւֆ իտէ-րիզ, զիրա տէֆամէլէ նէչէր իթ-տիհամ վէճհլէ, միլլէթին մէն-ֆաաթըը պիզ երեսփոխանլարըն իթթիֆագ ու իթթիհատլընա կէօրիւրիզ, վէ անըն իչին պու-կիւն Միլլէթ մէճլիսը ամուրը-նին իթթիֆագը Թազրանարագ պու գղաղպէթին էօնիւնիւ ալա-ճաղընը իւմիտ իլէրիզ:

—

Պէյօղլու կալուածոյ Հօգա-բարձութիւնը հէր նէ գատար պունտան աղտէմ Ինթիխապ օ-լունմուշ իտի իսէ տէ, չիմտիյէ տէկին մէմուրիյէթը մէզքիւրէյի տէրէօհտէ իթմէմիշ օլտուղուն-տան, Այգազարըն ֆիլօրուխբը մաաթէսինի գոլայլաթմագ վէ էմլաք ու ագարաթըն պունտան պէօյլէ արթըգ եէնիլ իսթիթ-գալմասընըն էօնինիւ ալմագ ի-չին տիւնքի կիւն Բազ. ժողով մէզքիւր կալուածոյ Հօգաբար-ձութիւնը Թէքրար Ինթիխապ ու Թային իթմիշ տիր:

Մալիմօլարագ վէճհլէ, իշպու Հօգաբարձութիւն աթխաէքի զէ-վաթը միւթէպէրէտէն իպարէթ տիր.

Տօգթէօր Սէրվիչէն	էֆ.
Եսայեան Յովհաննէս	»
Կիւմիւշկէրտանեան Գրիգոր	»
Միրասեէթեան Պետրոս	»
Ցաևօրեան Միքայէլ	»

—

Նազըլ քի պէեան իթմիշ իտիք, Բազ. ժողով տիւնքի կիւն Բաթ-րիգխանէտէ Թէճէմմիւ իտէրէք, իքի աղաթան մասատա տիկէր քէսաֆէթի հազըր օլտուղու հալ-տէ, էվվէլա Դիւան Թէշքիլ օլու-նուպ, Մաքսուտ Սիմօն պէյ Ա. Ատենապետ վէ Հալաճեան Բար-սեղ էֆ. Բ. Ատենապետ, վէ Թօ-րօսեան Յովհաննէս էֆ. Ա. Ատե-նադպիր վէ Տօքթօր Այվազ-եան էֆէնտի Բ. Ատենադ-պիր Ինթիխապ օլունմուշլար տըր: Պադէհու հէյէթը մէճլիս ճէմիյէթը մէսալի կէօղտէն կէչի-րէրէք, էրէճիմէ վագթ մաան պի-րու էրկուզ իմուխ պիր խալյի մէսէլէլէր կէօրիւլիւպ, վէ պունլար միյանընտա միւհիմ վէ միւսթաճէլ մէսէլէլէրի պըրա-գագ սէրիաա Թէսվիյէ իթմէկ գարար վէրիլմիշ տիր:

Պօլիսին միւթէմատիյէն Ս. Ե-րուսաղէմ Բաթրիգի Ամէն. Տ. Տ. Եսայի Սրբազան Հազրէթլէրի Բա-ղաքական ժողովա կէլէրէք ագա-լարը Թէպրիք իլէ սուալէր իթ-միշ, վէ պու միւնասէպէթլէ Երու-սաղէմ տայրէինին զիքրը իտէրէք, իանէնին եէնի Ազգ. Վարչութիւն միւավէնէթիյէ տախա ալա պիր տարիքտէ պուլունաճաղընա սա-իր պէեանը իւմիտ իլէմիշ տիր:

Հէյէթը մէճլիս Բաթրիգը միւշարիլէյհ Հազրէթլէրինին իչ-պու զիյարէթ վէ Թէպրիք վէ տուալարընտան ազլայը Թէշէք-քիւր իտէրէք, Ս. Երուսաղէմ վանքընըն Թէսվիյէի տույունը մուսատէսինտէ միւավէնէթինի տի-րիղ իթմէյէճէկլէրինի Ամէն. Տ. Տ. Եսայի Սրբազան Հազրէթլէրինէ վատ իթմիշ տիր:

—

Հալէպտէն Թէշ. 21 Թարի-խիյլէ վուրուտ իտէն պիր մէք-Թուպտա օգունտուղընա կէօրէ, Հալ. 16տա կիլիկիա կաթողի-կոսը Ամէն. Տ. Տ. Միրտիչ Սրբա-զան Հազրէթլէրի Հալէպէ մու-վասէլէթ իթմիշլէրտիր, վալի բա-շա Հազրէթլէրի իսթիգպալ ի-չին րէսմէն զապթիյէ պինպաշը-սը իլէ 20 գատար սիւվարի վէ 2 րէս տէ պէկիր իրսալ իթմիշ օլ-տուղընտան, պիրինճէ միւշարիլէյհ կաթողիկոս Հազրէթլէրի բաքիյ օլմուշ վէ տիւկէրի տէ էհտէք կէ-թիրմիշ տիր: Իշպու րէսմի իս-թիգպալտէ պիլճիմլէ գօնսօլօս-լարըն Թէրճէմանլարը տախի գավասլարը տախի պուլունտուղը կի-պի, Ինկիլիզ գօնսօլօսը տա պիր չատըր կէօնտէրմիշ օլտուղընտան, Հալէպին պիր չէյրէք սաաթ ուզագտա կէյիկ Մէյտանը նամ մահալլէ մէզքիւր չատըրտա Սըր-բազան կաթողիկոս Հազրէթլէրի մայէթը մէվճուտ օլան պէրապէր պիր գահվէ իչիլ պիր ազ տա խալէթի [illegible] իթթիքտէն սօնրա, օրատան առղուրաթա Ազ. Ժողովր-րանա կիթմիշ տիր:

—

Իսլիմտոլուդիգ կէօրէ, Գարա-կէօզիւք Թաղ. Խորհուրդը՝ կիւ-միւշլէրին ֆիրուլուպը կէրի գալ-մասը ճէհէթլէ եանան ադարէթլէրին Բէնշաթը տախի կէրի գալարագ, կէրէք քիլիսէ վէ կէրէք գըզ վէ էրքէք մէքթէպլէրինէ պէօյիւք զարար տօղունաճաղըն, վէ Ազգ. Վարչութիւն Թարաֆընտան տէր-հալ իշպու մէսէլէ Նազարը տըգ-գաթա ալընըզ սուրէթը մահ-լուպէտէ պիր նիհայէթ վէրիլմէ-սինի Թամլըքըր, Թաղական-լըգտան խալիֆա իթմէյէ մէճ-պուր օլաճագլարընը Բաթրիգխանէ-եէ իշար ու Թէպլիղ իթմիշ տիր:

Բաթրիգ վէքիլի Բուսնաքեան Տէր. Տ. Գէորգ Ծ. Վարդապետ մէսէլէի մէզքիւրէ յի տիւնքի կիւն Բազ. ժողովին Նազարը տըգգա-թընա հէվալէ իթմիշ տիր:

—

ՏՕՔԹՕՐ ԲԱԱԹԻՊԵԱՆ

Մ---լըն պէյանընա կէօրէ, Տօգթօր Սէրվիչէն էֆէնտի մէր-հում Տօգթօր Բաաթիպեանըն Թէրճէմէի հալի իլէ սէրկիւզէշթ-լէրինի (յիշատակարան) Ֆրան-սըզճա օլարագ գալէմէ ալմագ իւզրէ պուլունմագտըրտան, պու կիւնլէրտէ մէյտանը ինթիշարէ չըգարաճագ տըր:

Քէզալիք մէզքիւր կազէթանըն վէրտիկի մալիւմաթա կէօրէ, մէրհում Բաաթիպեանըն չէքմէ-ճէսինտէն զուհուր իթմիշ օլան տէօրթ գըթա մէքթուպլարըն ասըլլարը հէնուզ զայըթա եէ-տինտէ պուլունուպ, սահապը էլինտէ եալընըզ սուրէթլէրի պուլունմագտա իմիշ:

—

Պու աէֆթա միլլէթիմիզ Թէաթ-րօ էմէքտարլարընտան Գալէմքեան Տիգրան էֆէնտինին տէլալէթ ու Թէշէպպիւսիյլէ պիր Թէաթրօ գումբանիասը Թէշքիլ օլունուպ, իշպու գումբանիա 40 գատար էրքէք վէ գատըն օյունճուլար-տան միւրէքքէպ պուլունտուղը հալտէ, իճրա իտիլէճէք լուսիյաթ Էվրօպատա Բօզօշ Թայլիր օլու-նան էյլէնճէլի օբէրալարտան ի-պարէթ պուլունաճագ տըր: Հէր նէ գատար պու Նէվի լուսիյաթ պուրատա հէնուզ եէնի իճրա օ-լունաճագ իսէ տէ, չէհրիմիզ է-հալիսի Թարաֆընտան Թէշվիգա-թը լազըմէ իպրազ օլունուրսա, մէզքիւր գումբանիանըն լուսի-յաթը մէզքիւրէյի բէք միւքէմ-մէլ վէ մունթազամ սուրէթտէ իճրա իտէճէկի վէ Թէաթրօսէր-վէր էհալիյի մէմնուն իլէյէճէկի չիւպհէսիզ տիր:

Իշթէ պիրինճի տէֆա օլարագ մէզքիւր Թէաթրօ գումբանիասը՝ Նոյեմպէրին 6ընճը բազար իրթէսի-քի Բէրա Ֆիլօտրամաթիք Թէաթրօսունտա «Սէնկարլըզար» նամ էյլէնճէլի օ-բէրա օյունընը իճրա իտէճէքլէրինի պու սութունլարտա Թէպշիր իլէ, միւճէվիրի Թէաթրօ տէվամ իտէն ահալինին մէզքիւր Թէաթրօ գումբանիասընը ճէսարէթլէնտիրմէք իչին Թէշվիգ իտէճէքլէրինէ եէգին իտէրիզ:

—

ՄԻԱՑ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՔ ՀԱՅՈՑ

Ա. Զ. Գ.

Ղալաթիա 3 նոյեմ. 1282

Շնորհակալութեամբ կը ծանու-ցանեմք թէ հետեւեալ նուիրա-տուութիւնք եղած են Միացեալ Ընկերութեանց:

	Ղրշ. արծ.
Գատըգիւղի Պատ. Մասնա-ճիւղէ	1080
Խասգիւղի Պատ. Մասնա-ճիւղէ	314
Սամաթիոյ Պատ. Մաս-նաճիւղէ	450

Ի Դիմաց Միաց. Ընկերութեանց Տնօրէն Ժողովոյ

Ատենադպիր — Ատենապետ

Մ. Նորատունկեան — Գ. Մ. Ալիշան

—

ԲԱԶՄԱՎԷՊ ՀԱՆԴԻՍԱՐԱՆ

ՊՐԱԿՔ ԱՌԱՋԻՆ ԵՒ ԵՐԿՐՈՐԴ

Տպագրեալք ի Վենետիկ

ի վանս Ս. Ղազարու

—

Տարւոյս Բազմավիպին Առաջին և Երկրորդ եռամսեայ Պրակներն հրատարակեցան: Կը պարունա-կեն ազգային հմտալից յօդուած-ներ, յորս յիշենք Այվազովսքի պատկերահանին վրայօք տեղե-կութիւնը, և Նորագիւտ Պատ-մութիւն Ռուբինեանց վերջին ժա-մանակի, Տ. Յովհաննու Տարսե-լի, Տարսոնոյ եպիսկոպոսի, ժամանակագրութիւն Հայոց Մա-կագրեալ յօդուածը:

Կան նաև ի նոսա՝ ուսումնա-կան նորալուրք և գիտեր պատ-կերազարդ, որպէս և ի քաղա-քական յօդուածս խալանայի այժմեան խնդրոյն վրայօք՝ պատ-կերներով. և կենսագրութիւն Տիւբրէ Իտալացի արձանագործին:

Կը վաճառին ի Սեղբոս խան և ամեն ազգային գրավաճառաց քով:

Իւրաքանչիւր պրակի գինն է 3 ֆրանգ:

Իսկ տարեւոր բաժանորդու-թեան գինն չորս պրակաց՝ է ֆրանգ 10:

ՏՕՔԹՕՐ ՍԻՄՕՆՕՖ

Մէգար—Պռունտա եազըլը-տա պուլունան Տօքթօր Սիմօնօֆ՝ պու քէրրէ Պէյօղլունտա Ազա-ճամիտ Սագըզ ագաճը սօգա-ղընտա չէշմէնին իթթիսալինտէ վագը 7 նումէրօլը խանէսինէ նագ-լը մէքեան իթմիշ օլմագլա, չար-շամպատան մաատա հէր կիւն մէզքիւր խանէտէ պուլունաճաղը կիպի, ճումա կիւնլէրի տա-խի եինէ մէզքիւր խանէտէ ֆու-գարա վէ միւշարէքաթյան օլան խաստալարը Թէտավի իլէյէճէք տիր: 10—4

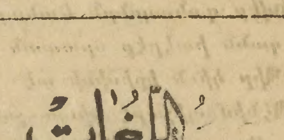

اللغات

ՂՈՒՆՍԷԹ ԻՒԼ ԼՈՒՂԱԹ

Իշպու քիթապըն 15ինճի ճիւ-զիւ տախի նէշր օլունմուշ տըր:

ԻՆԿԻԼԻԶ ՏՕՆԱՆՄԱՆԸ

ԺԹ.

Ինկիլիզերա տէվլէթի ։ Ֆրանսա տօնանմալարընը բաթի կէթիրանի եէրտէ վուրուպ խաբարպ իթիւքանէն ։ Գանատայը ։ վէ Ամէրիկա տատ, Հինդիստանատ, Ագիրիդատա վէ մահէլի սայիրէատէ Ֆրանսըզլարընը էլինտէ պուլունան բէք չօգ միհիմ վէ վասի եէրլէրի պէտի էյլէսի քանէն սոնրա ։ 1761 սէնէսի յունվարընն գինտէ Սպանիա տէվլէթինէ գարշը տախի իլանը հարպ իթտի ։

Թէք չօգ Սպանիա սէֆինէլէրի Ինկիլիզլէրին էլինէ տիւշիւք քանէն պաշգա ։ Ամէրիգատան Սպանիայա ավանթ խանէն վէ տէրտանինտէ քիւշիւէրի վարիատի պուլունան պիր Սպանիա գալէոնու տախի թէսլիմ օլուպ ։ պունու զապթ խանէն իբի գրէա Ինկիլիզ ֆիրդաթինէրինին դարթանլարընա 65.00էր ։ Իբինճի դարթանլարա 13000էր ։ պէհէր օֆիչերա 4336շար ։ միւսաղիմիրէ 1800էր ։ վէ պէհէր թայֆէյէ տախի 485էր Ինկիլիզ լիրասը եաղմա բայը թադիմի օլունտու ։ Լանի ճէման 549705 Ինկիլիզ լիրասը ։

Սայիր Ինկիլիզ հարպ սէֆինէլէրինին զապթ իթտիքլէրի կէմիլէրտէն չէգարտրդլարը եաղմա տախի պաշգա ։

Եէտի սէնէ Ֆրանսայա վէ Սպանիայա դարշը սէվմի իտէն իչպու տէհշէթի մուհարէպէտէ ։ տիւնէանդն տէօրթ թարաֆրնտա չօգ գանլար տէօքիւլիպ ։ եաղընդը Հավանանդն զապթը ։ պուլուչ պէտիլէ տէվլէթլէրինէ տէրէճէտ պիր զազապա իչէ տէվմի իթտիքլէրինի կէօսթէրէպտիր ։

Գուպա ճէգիրէսի ։ էլան Սպանիանդն էլինտէ պուլունան էն մահիմ վէ էն զէնկին Ամէրիգա մութէմիքլատը օլուպ ։ Հավանա չէհրի տախի ։ մէկքիր ճէսիմ Գուպա տատանդն բէյնիթ տիր վէ քիրիտի տիր ։

Գուպա տատը ։ Սպանիանդն տրթատն մէնպաշ օլմուշ իտի ։ վէ հէր սէնէ պու ճէգիրէտէն կէմիլէր տօլու տու իչէ Սպանիայա նագըլ օլունան խազինէլէրին հատատ ու հիատը պուլունմամագտա իտի ։

Հավանա չէհրինին իսէ ։ զայէթ կէզէլ պիր լիմանը պուլունուպ ։ 350 բարէ թօր 20000 նէֆէր ատաքիր ։ վէ պիր թագիմ գուվվէթի գալէալար վէ թատիրլարտան պաշգա ։ նէֆտի լիմանատա տէվիր տէթէրլի պուլունմամագտա իտի ։

Օլ վագթլար ։ պիրթիւն Ինկիլիզլէրընդն ։ իրլանտայը տախի պիրիքտէ տարրագ 12 միլիոն նուֆուսու պուլունմուշ օլմասը նագարը տիպ պրիտանիա, մէգքիր գուվվէթինէ տէրէճէտ մահգամ օլմայաճաղը զանն օլունտաճաղ տէրէճէտ մահգամ պիր էշ օլտուգու պահիրի չէպ տարիվը ։

Ինկիլիզլէր ։ 22 գրթա գարագ ։ 14 գրթա ֆրդաթինն ։ վէ 17 գրթա ուֆագ վէ պիր չօգ տախի նագլիյէ սէֆինէլէրի ։ վէ պու նագլիյէ սէֆինէլէրի տէրանինտէ պուլունան 14000 նէֆէր ատաքիր իլէ ։ զապթը նագտրիլ զանն օլունան մէկքիր չէհրին զապթը գապիլ օլմասը թէճրիպէ իթմէյէ կիթտիլէր ։

Մահարէպէնին էնէյինն գրսմը գարտ տաքերինէ բայ տրէշմէքտէ իսի իսէ տէ, տօնանմա տախի տիչ գալէտարտրը թօրա թատմագտա պէտիլէ խրամէթտէ պուլունտու ։

Էն պէտիլէ էնկէլ էլ Մօրօ նամ զայէթ գուվվէթլի գալէտ իսի ։

Տօն Լուի տը Վալտոզ նամ Սպանիայը գօմանտան ։ եէտի հաֆթա մութէմատիէն մէգրիբ գալէտը մուհամմատ իթտիքտան սոնրա ։ ատրգ գրրճ էլինտէ խնտէքլիրտէ հալէտ մուհարէպէ իթտէյի հայտէ վուրուպ վէֆտաթ իթտի ։ վէ քէնտի եէրինէ կէչէն գօմանտան իլէ տաքերին նրաֆը տախի թէլէֆ օլտուգտան սոնրա ։ արթրդ պէյալ զայրրդը չէքմէքտէն պաշգա չարէ գալմատը ։

Մէգքիր էլ Մօրօ գալէտանդն ֆէթհինտէն օն պէշ կիւն սոնրա ։ թէքմիլ Հավանա Ինկիլիզլէրէ թէսլիմ օլուս ։ վէ ֆամիլ Ինկիլիզ օլուստանա 736000 Ինկիլիզ լիրասը բայ չէգարտրդան պաշգա ։ լիմանատա հալէտ մէվճուտ պուլունմաշ օլան 9 գրթա ճէգիմ Սպանիա հարպ սէֆինէլէրի տախի, Ինկիլիզլարընա գալ օլունտուլար ։

Նիհայէթ Ֆրանսըզլարտան Սպանիալըլար տա ։ պու իսի էն պէօյիւք միլէթլէր ։ տրթը Ինկիլիզլէրին հադրընտան կէլմէյէ քէսմիլէն գարտ իսիմ իտէրէք ։ իչի թարթը եէրինէ պաղտրաճաղ մայիք պաշտանան Ֆրանսըզ տօնանմանը հուզուրընա չէգարտրդան ։ տ'Օրվիլիէ նամ Ֆրանսըզ ատմիրալը Ինկիլիզ տօնանմանընը կէօրմէկ կէօրմէզ գաչմաճ կէօրթէրմէկ իսէ ։ Ինկիլիզլէրին տէնիզէ մէհարէթլէրի իսմթիւնդիյինի իզդար իթմէյ օլտու ։

Ֆրանսա Ինկիլիզ ատմիրալը գէնէրէլ ։ տուքտը բէրլիթէրէք ։ զօրարի Ֆրանսըզ բէֆիզի իսէ բէն չէլէմէք խալէէտիյինտէն ։ մուհարէպէ իտիթտը իս գրէ տիկիրիպ Ֆրանսըզ տօնանմանընը գօվլարմաճ իչուրէթինի չէքտի ։

Թամ տէօրթ կիւն Ինկիլիզ տօնանմանը ։ Ֆրանսըզ տօնանմանընդն բէչինէ սիւչիւք տէն սոնրա ։ Նիհայէթ օգ ատատան 27տինտ ։ թօր մէնդիլինի թատմայա մուվաֆֆ ատ օլապիլտի ։

Հալ պու էր ։ մուհարէպէյէ պաչլանմաղտան տղ պիր մուտէթ սոնրա կիճէնին դարանլըղը ճագ տէրէճէտ մուհամմատ թահթինա տալնմիչ իտի ։

Ինկիլիզլէր ։ 22 գրթա գարագ ։ 14 գրթա ֆրդաթինն ։ վէ 17 գրթա ուֆագ վէ պիր չօգ տախի նագլիյէ սէֆինէլէրի ։ վէ պու նագլիյէ սէֆինէլէրի տէրանինտէ պուլունան 14000 նէֆէր ատաքիր իլէ ։ զապթը նագտրիլ զանն օլունան մէկքիր չէհրին զապթը գապիլ օլմասը թէճրիպէ իթմէյէ կիթտիլէր ։

Մուհարէպէնին էնէյինն գրսմը գարտ տաքերինէ բայ տրէշմէքտէ իսի իսէ տէ, տօնանմա տախի տիչ գալէտարտրը թօրա թատմագտա պէտիլէ խրամէթտէ պուլունտու ։

Գու պէտապախթ մուհարէպէնին պաշլամա վուգաթարը գարտ իւղէրինտէ վարը օլուպ ։ տօնանմաճա ուֆագ թէֆիք չամիլարտան պաշգա պիր չէյ վուգուա կէմէկալինտան ։ տնրն գիքրինի մութթատարէն կէչէրիպ ։

Անճագ Ֆրանսա տէվլէթի ։ Ինկիլիզլէրընդն իչտա զապտ սինտէն իսթիֆատ իսէրէք ։ Ամէրիգատայրդն խմատարընա գուվվէթի պիր տօնանմանտէպ կէլ իսի ։

Ֆրանսա տէվլէթի ։ Ինկիլիզլէրընդն Ամէրիգա վէ Ֆրանսա իլէ չէտա պիր մուհարէպէյէ թուլմուշ օլմասընտան իսթիֆատ իսէրէք ։ քէնտի տախի սիլահա տավրանտը ։ վէ ալէյ խատատ ճիպարլիարը Ինկիլիզլէրին էլինտէն գուրթարմագ իչուն ։ կէրէք գարատան վէ կէրէք տէնիզտէն ալթը այ միւթէմատիէն անը ալգը պիր մուհարէպ թահթինա ալարագ Ինկիլիզ մուհաֆիզ ատատիրինի ատրդատան թէպիմ օլմագ հալինէ կէթիրմիշ իտի իսէ տէ ։ ամիրալ Բոսանի ։ Գարբ Սէն Վէնսանատա Սպանիա տօնանմանը իւղէրինէ պէօյիւք պիր ֆիրթատ գազանարագ ։ Ճիպրալթարա քիւլիյէթի նէյէճէք իսիալ իթտի վէ պուտանդա ։ անը թէսլիմ օլմագդըղատան զարթարար ։

Ամի 1780 սէնէսինտէ ։ Հավանա տախի Ինկիլիզլէրայա գարշը օլարագ ։ Ամէրիգա ։ Ֆրանսա վէ Սպանիա իլէ պիրլէշտի ։ վէ պունդա ։ տիւնեա իւղէրինտէ ։ Ինկիլիզլէրէ գարշը չէգմայան հիչ պիր պէօյիւք պահրիյէ տէվլէթի գալմատը ։

Պու հալտա ։ Ինկիլիզլէրին եէրինէ հէր հանկը միլէթ օլսա, տէհլիգէճ իսթիհլիյլիյինին արթրդատն սատթը մուրմուշ օլաճագ իտի ։ Ֆրանսա Ինկիլիզլէր պաղը մահալլէրտէ ուֆագ թէֆէք մաղլուպլիյէթլէրէ սիւչար օլմալարը իլէ պէրաբար ։ Հավանատալարընը էլինտէ պուլունան պիր թագիմ սատալարը վէ պիր խայլի թիճճար վէ հարպ սէֆինէլէրինի զապթ իթտիլէր ։ պէօյիւք պիր մուհարէպէտէ եէտի գէթա դարագլար իլէ պէրաբեր Ֆր կրան նամ Ֆրանսըզ ամիրալը տախի էպիր ալարլար ։ վէ իչ տէֆա սա ձիպրալթարը Սպանիալըլարընն մուհարէպէտէն գուրթարդ տօնանմանընը վուրուլար վէ տարգարդը վէ Ամէրիգա տա կէօրտիւքլէրի մաղլուպլիյէթին տախի ։ քէնտի տանդմալարընա շիմալի եօգ իտի ։

Նիհայէթ 1783տէ տագ տ օլունան սուլհ ահնամէսի ։ Ինկիլիթէրընդն իչ պէօյիւք տէվլէթլէրէ վէ Միւհթէմատ Ամէրիգայա գարշը օլան մուհարէպէսինէ խիթամ վէրտի ։ վէ տէօրթ պէօյիւք տէվլէթլէրէ գարշը պու պատար ուզան միւտաթ մուհարէպէյէ կէօյիւս վէրէն Ինկիլիթէրընդն գուվվէթի պահրիյէսինէ խալէլ կէլէմէյիքտէն պաշգա ։ սուլհան ադտ օլունարը արրատտա ։ պու տէվլէթին ։ տէնիլ իւղրինտէ 112 գրթա գարագը ։ 20 գրթա 50 թօրլու սէֆինէլէրի ։ վէ 150 գրթա տախի ֆրդրդ ատիրինի վէ տահա փիչիւք կէմիլէրի ։ վէ 110.000 նէֆէր տախի թայֆէյի վէ պահրիյէ ատատիրի պուլունմագտա իտի ։

Արթրդ Ինկիլիթէրընդն գուվվէթ մէնդաք տէրէճէսինի կէօսթէրմէք իչուն պաշգա պիր հինատա իհթիյաճ գալմագ ։

ԳԱՆԳԱՍԻԱՆ

ԵՐՄԷՆԻ ԳԱՌՕԼԻԲԼԻՐԻ

—

Թիֆիսէ նէյր օլունան Մշակ կազէթասընդն 187 նօմէրօլու Նիսսէսինտէ Ագըրատան մէրուալ պիր մէքթուպ կէօրիւրիւպ, պունտա Գաֆղասիա Էրմէնի Գառաոլիքլէրի հագդրնտա մուհարէր պիր ֆիգրա պագը մաղիմամը չամիլ օլտուղունտան, պէր վէճհը ամի այնէն նագլ օլունմուշտը ։

Մի քանի իսսը էլ հայ-կաթոլիկների վէճի մասին, որ հուսքել եմ իսկական ապրիլներից։ 1829—30 թուականներին երբ կարնոյ ժողովուրդը գաղթում է Ախալցխայ (որոնց հետ 200 ծուխ հայ-կաթոլիկներ), սկզբում տեղաւորվում են հին քաղաքում, Ռապատ ասված թաղում. բնիկ =լրացխոս հայ—կաթոլիկները թիւրքաց տիրապետութեան ժամանակից ունեցել են երեք կաթոլիկ եկեղեցիներ, որոց երկուսի մէջ (պս. Խաչ և սբ. Յովհաննէս) եկեղեցական ժամերգութիւնները և պատարագը կատարվում էին հայերէն *). իսկ երրորդում լատիներէն (իսկ այժմ և վրացերէն)։ Գաղթական հայ—կաթոլիկները այստեղ առաջ ունեցան մի թուականի սուղ միջոց, ի սկզբան հրաժարվում են աբրութեան առաջարկած հողի վրա նոր եկեղեցի կառուցանելուց, համարելով բնիկների եկեղեցին, ազգային կաթոլիկ—եկեղեցի։

(*) Ինչպէս առաջ, նոյնպէս այժմ նոյն եկեղեցիներում ժամերգութիւնը հայերէն է, միմիայն Աւետարանը կրկնում են վրացերէն, չը նայելով որ մեծամասնութիւնը ժողովրդի չէ հասկանում հայերէն, որովհետև նրանք վրացախօս բնիկներ են։

բայց ի վերջոյ վիրախօս—կաթոլիկների դէպի գաղթականներն ունեցած հակակրութիւնը ու անհիւրասիրութիւնը ստիպում են վերջիններին իր դիմել աբրութիւնից նոր եկեղեցի շինելու իրաւունքը։ սկզբում առաջարկած հողի վրա։ Ստանալով տրդ իրաւունքը։ արանք հին քաղաքից գաղթում են նորը և այսուեղ հիմնում որ։ վերոխիմեն եկեղեցին։ (33—34 թուականներին)։ Անս համարեա այդ միջոցից սկսում է առանութիւնը երկու տարբեր լեզու հայ-կաթոլիկների մէջ։ 1873 թուականից մի քանի հարուստ վրացախօս հայ-կաթոլիկներ հաստատում են իրանց բնակութիւնները նոր քաղաքում և պահանջում են մի վրացախօս քահանայ ունենալ վերոխիմեն եկեղեցում։ գաղթականները հակառակում են այդ պահանջին, —թէ վիրախօս քահանայ մեր եկեղեցում չենք ընդունում։ ժողովուրդը բաժանվում է երկու հակառակ կուսակցութեան։ հայրը Շ... եան յաջողում է կատարել վրացախօսների ցանկութիւնը, մի վիրախօս երիտասարդ հեան առած դիմում է Մարտիրոսի կաթոլիկոսին և ձեռնադրել է տալիս սբ. վերոխիմեն եկեղեցու անունով քահանայ վրացախօս հայ—կաթոլիկների համար։ գաղթականների անձնասիրութեանը մի ծանր հարուած էր այս։ (նոքա հումարեա ցրվում են եկեղեցուց, երբ Աւետարանը հանդիսաւորապէս

—կաթօլիկներ՝ հայախօս, վրացախօս, թրքախօս, և կրկին առաջարկում է հայախօս կաթօլիկ երեսփոխանի ընտրութիւնը, այն պայմանով, որ երկու երեսփոխանները կանոնեան համաձայնաւոր իրաւունքմատեանները գրվելու են հայերէն և պահվելու եկեղեցումերեկվայորը գաւառական հայ կաթօլիկների ժողովում մի- ճառաբանութիւններից յետոյ վճռել են նորից դրական բացատրութիւն պահանջել տեղական, կաթօլիկ հոգևոր կառավարութիւնից, —չը խառնել ազգութիւնը կրօնքի հետ. եթէ վրացախօսները հայ են, ուրեմն ինչ հարկ վրացախօս երեսփոխան ընտրելու, քանի որ մի եկեղեցու համար ընտրվում է մի երեսփոխան իր ժողովրդի ձայնի առաւելութեամբ. իսկ եթէ նրանք վրացի են, ուրեմն չունեն իրաւունք միջամտելու և զեղծելու մեր ազգային գաւառ արտօնութիւնները և կարգ ու կանոնները: Ահա այս դրութեան մէջ է նրանց վէճը: * * *

ՄԷՔԵԱԹԻՊ

ՎԱՆ

Վանի մուխպիրիմիզտէն հոքթեմպեր 12 թարիխլիյէ ալտըղըմըզ մէքթուպ տըր:

ԴԻՏԱԿ ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ

Ժթ.

Աստ փոխանակ երէկ այսօր տօնուեցաւ Գուրպան պայրամը. ժամ 4ին Վասպուրականիս Առաջնորդ Ամեն. Ս. Հայրիկ իւր հետ ունենալով փոխ. Հայլն և Ազգ. Վարչութեան, ի ժողովրդականութեան և ի վաճառականութեան գլխաւորներ, Վսեմ. Գէորգ պէյ Գալճեան և Մեծ. Յարութիւն Թերզիպաշեան ու Յակոբ Ութումեան էֆէնտիները, Նորվսեմութեան նահանգապետ Հասան բաշային շնորհաւորութեան գնացին, և մեծաւ յարգանօք ընդունուեցան: Շնորհաւորութեանց սկիզբէն մինչև վերջը՝ զինուորական նուագախումբն երգեց Սուլթանի արքային մէջ:

Ամսոյ 6ին աստի մեկնեցաւ Հայոց Միացեալ Ընկ. Հայաստանի վարժարանաց ընդ. տեսուչ Մեծ. Մ. էֆ. Սարըեան դէպ 'ի Մուշ, ի Վասպուրական գտնուած վարժարանաց մէջ նորանոր եւ հիմնական կարգադրութիւններ ու փոփոխութիւններ անելէ յետոյ:

Այսպէս Սարըեան էֆ. այցելելով Վասպուրականը կրկին անցաւ ի Տուրուբերան: Վասպուրականի Տեսչութեան մասին առժամանակեայ կարգադրութիւն մ'ըրաւ մինչ ցնոր անօրէնութիւն ի կեդրոնէ, զի Մ. էֆ. Գալբաքճեան մեկնած է ի Կ. Պօլիս՝ գուցէ չը վերադառնալու պայմանաւ:

Վասպուրականի Հարաւ. Արեւելքէն նոր տեղեկութիւններ կը զակաին ի մասին Շէյխ Իուպէյտուլլահի, միայն թէ ականատես ոմանք հետեւեալ պատմութիւնը կընեն ի պաշտպանութիւն Շէյխին հաւաքեալ Քրդաց նկատմամբ: Շէյխի որդին Ապտուլ—Գատէրի հրամանութեան ներքև 4 խումբի բաժնուած կեավարի կեդրոն Տըղայէն 3—4 ժամ հեռու կրճի մը բերանը կը բնակին: Մէջերնին կը գտնուին 100ի չափ Ասորիք, որք յաղթանակութեանց եկած միացած են: Արքունի զօրքերն ալ 40—50ի չափ փախչողներ դարձեալ եկած նոյա հետ միացած են, որոց մի քանիներուն հետն ալ նշանոու փող (պօրազան)կայ, որք կը գործածուին պահնոր որոշելու: Ամեն մէկ քրդական խումբի մէջ զոյգ զոյգ … և … կան, որք ամեն առաւօտ և երեկոյ կը զարնուին իբրև զինուորական նուագներ:

Վանի վերջնական տօնահանդէսն է Ս. Գէորգի տօնը, որ տեղի կունենայ Վարագայ Ս. Խաչի կիւրակէ աւուր նախորդ օրը (շաբաթ): Այսօր ամէն գիւղական ժողովուրդները կը թափին Ս. Գէորգայ անուանի նշխարատուն վանքերը, ուրախ են Այգի, Ակտնից եւ Ս. Գէորգայ վանքերը: Բայց Մանձեսանից և Նոր-Գիւղի ժողովուրդն այն տօնի օրը Հոգեաց վանքը կերթայ, և Թիմարայ ժողովուրդն ալ Սանապատու Ս. Գրիգորի վանքը: Ահագին բազմութեամբ կը լեցուին այդ վանքերը, ուր տեղեր ազատութիւն է կարծես ամէն կարգի ընթացք ունենալ: Մեծ մեծ գումարներ կը մսխուին իրենց վիճակի բարգաւաճութեան նպատակով: Մեք գէմ չենք այսպէս տօնահանդէսներու երթալուն, այլ գէմ ենք այդպէս անվայել և անկարգ ընթացից ու չարաժամից: Մենք կը կարծենք եթէ վանահայրներն ուզեն կրնան վայելուչ և օրինաւոր վիճակի մէջ դնել:

Վերոյիշեալ շաբաթ օրը մի հայկական սովորութիւն կայ 'ի Վասպուրական, գուցէ յամբողջ Հայաստան, որ կրնայ աւուրբ ժողովրդական ծէս: Ամեն կարգ տուն … (հարիսայ) պէտք է շինէ այն օրը, կալի կորկոտի … անուանելով, ի նշան տարեկան հանգստութեան հողագործական աշխատութենէ:

Նախընթաց ուրբաթ օրը (Հոկ. 8) անցեալ չարթու հոս իջնող … բաշիները և սպաները մեկնեցան, որք Թուով հինգ էին, Ալպաղայի կողմէն եկան ու անցան Հէքեարիի երկիրը: Կըսեն թէ յարմար տեսած տեղերը ամրոցներ (թապեա) պիտի շինեն: Արքունի սնտուկէն 50,000 դահեկան ճանապարհածախս տուացան:

Հաւաստի մեր աւէ առաջ գրածին, թէ՝ Նոր կղոց և չափուց գործադրութիւնը պիտի մայ յառաջիկայ մարտին, այս ամէն ծխատէր նկատմամբ 'ի գործ դրուեցաւ, ու կրամի հաշուով սկսեցան ծրարներ շինուիլ:

Նոյնա Հայ…

ԻՆԿԻԼԹԷՐԷ

Շէհրը մէզքիւր մուխպիրիմիզտէն ալտըղըմըզ նոյեմ. 8 թարիխլիյէ ալտըղըմըզ մէքթուպ տըր.

ԼՕՐՏ ՏԻՒՖԻՐԻՆ

Միւէլլիֆ,

Պու սապահ ալտըղ. սաաթ 9տա Թօլլուր էնսախը օլունմայա պաշլայըբ, Ինկիլթէրրա տէվլէթինին Տէրսաատէթ սէֆիրի Լօրտ Տիւֆրին ճէնապլէրի պուրայա մուվասալէթ էթմիշ տիր:

Միւշարիլէյհ հազրէթլէրի սաաթ օն պուչուգ րատտէլէրինտէ պիր լանտօ արապայա րաքիպէն Իսքէնտէրիյէի սէյր ու թամաշա զըմնընտա Բաղ-էտ-թինտէն պիլ հարէքէ, Մէնզիլէտէն մուրուր վէ բէք չօգ մահալլէրի սէյր ու թէմաշատէն սօնրա, էօյլէն թաամը էթմէք իչին եինէ Բաղ-էտ-թին սէրայընա ավտէթ էյլէմիշ տիր:

Պատէթ թաամ լօրտը միւշարիլէյհ հազրէթլէրի Գահիրէյէ կիթմէք իչին խասսէթէն հազըրլանմըշ օլան թրէնէ րաքիպ օլմագ իւզրէ եինէ Բաղէտ-թինտէն արապայա պինմիշ վէ քէնտի գարշըլարընա խըտիվ հազրէթլէրի թարաֆընտան խաթիգալլինէ կէօնտէրիլմիշ օլան Սամի բաշա պուլունտուղու կիպի, Մաստարունըն գարշըլընտա տախի Ինկիլիզ ժէնէրալ գօնսօլօսու Մըր Մալէթ հազըր պուլունմուշ տըր:

Միւշարիլէյհին արապասընտան սօնրա կէլէն արապատա տախի Զէքի պէյ՝ սէֆիրին մայէթ մէմուրլուղու իլէ րաքիպ օլմուշ վէ պունլարտան սօնրա Իսքէնտէրիյէ մուհաֆըզը Ահմէտ բաշա վէ զապըթանտան Օսման պէյ վէ 10 գատար սիւվարի ասքէրի րաքէպէտ օլմուշլար տըր:

Սթասիօնա մուվասալէթ օլունտուղտա սէֆիր՝ մայէթի իլէ էքսպրէս թրէնինէ պինիպ սաաթ 1 ½տա թրէն հարէքէթ էյլէմիշ տիր:

ԴԱՀԻԼԻ

Շէհրը մէզքիւր մուխպիրիմիզտէն ալտըղ. նոյէմպէր 7 թարիխլի թարաֆըմըզա կէօնտէրիլմիշ մէքթուպ տըր.

Մուհարրիր էֆէնտի,

Պունտան էվվէլքի պիր գաչ մէքթուպումտա իթմիշ օլտուղում վաատ մուճիպինճէ, Արապկիրին խալքընտա վէ մուհաքէմէյի հազըրլընտա մալիւմաթ ինթիզարընտա իսէնիզ, պու մէքթուպ իլէ տախի օլ պապտա պիր չէյ եազամայաճաղըմ մաէլ իթիզար պէյան իտէրիմ: Զիրա պուրատա պիր գաչ կիմսէտէն պէրու Արապկիրին խալքընտաքի … Արապկիրին խըլաֆընտա օլ գատար պաշգա պիր սէօզ տախի իշիթմէտիմ: Միրգուլ… խաքքընտա պիր … սէօյլէնէճէք … պու պապտա … պաշգա պիր սէօզ … Ինկիլիզ … թարաֆընտան … :

Գաճիրէ … մուհաֆազա … պիր գալէ … թէօրթ կիւնտէն պէրու … թարաֆընտան … վէ … պէտէլ թաթպիգ … մէզքիւր իլմէքթէ … :

Պալթէմէն վէ … գէլմէքտէ … թարաֆընտան … մալիւմաթ … :

Մ. Բալմէր նամ զաթ իլէ րէֆիգի իքի Ինկիլիզլէրին գաթիլլէրի օլան վէ … պու … թարաֆընտան … Պօնլարըն … թարաֆլարընտա … մաղնուն օլտուղունտան, … Էլ-Արիշ, … Գուսաբ-Շէրիֆ, … Ինկիլիզ … օլունմուշլար տըր:

Իսքէնտէրիյէտէ ալափ. նոյեմ. … Բուլու մալիէ … վէ … Ինկիլիզ … կէրէք … Ինկիլիզ … քէնտի … արասընտա … Թարաֆընտան յանիս 11 վագասը … Թէրքիպ … վէ … մալումաթ … 40—50 … վէ … :

Թարպու նամընտա պիր զատ … Գահիրէ իչինտէ … արապալարը իչէրիտէ … պէյնընտէ … 2 վէ … 1 … :

Բրէնս … Մէհմէտ—Ալի նամ … Ֆրանսըզ … վէ … 6 … :

Ֆիլիփ Էֆէնտի …

պուրայա բէք չօգ թամրու … կէլմէքտէ օլուպ, պուրա … իլէ 300—350 … իտմէքտէ տիր:

Ալափը. Նոյեմբերին շիտտէթլի … պիր գըշլագ … իլէ չըգմըշ … 3—4 սաաթ … տէվամ էթմիշ տիր: Սօզագլար … պիր … վէ … հալէ … տիր քի, … խարիճինէ … :

Ջէպէլ— Շիմսի … քէօրէ, Արապի քէյֆիյէթ օլուպ, … Մըսըրըն … նամ … :

Թէզգիրէ … Թօպլու … վէ … Թէօրթ … թարաֆընտան … խըտիվ … :

ԹԷՎՃԻՀԱԹ

Շուրայի-Տէվլէթ ազալըղը՝ Շուրայի Մալիյէ ազասընտան Մէհմէտ պէյ էֆէնտի հազրէթլէրինէ,

Շուրայի-Մալիյէ ազալըղը՝ Թօփխանէի ամիրէ մուհասէպէճիսի սապըգ Բէսիմ էֆէնտի հազրէթլէրինէ,

Իսքիւտար սանճաղը միւթէսարըֆըը Ֆախիդ պէյ էֆէնտի հազրէթլէրինէ Բուրտուր պէյլէրպէյի պայէսի,

Շուրայի-Մալիյէ ազալըղը՝ Խոզինէի խասսէի Շահանէ մուհասէպէճիսի էսպագ Ալիմ էֆէնտիյէ,

Շէհր Էմանէթի մէճլիսը խուլէ ազասընտան Շէքիպ պէյ էֆէնտիյէ րիւթպէի ուլա սընըֆը սանիսի,

Բուսնուտի Էմանէթի ճէմիյէթ գալէմի միւմէյյիզի Ալի պէյ վէ Թէրճէմէ գալէմի միւտիրի եավէրը, վէ մանիֆաթուրա գալէմի միւտիրի Ֆէվզի, վէ Տէրսաատէթ Էնճէյի կէօմրիւքի սէր էամինը Թօփը Ադաուլ Բաշմաս, վէ գալէմ կէօմրիւքի պաշ գէօմ … Ալի Զիվէր, վէ Իզմիր ռուսումաթ նէզարէթի մուհասէպէ պաշ քեաթիպի Իպրահիմ Խալիլ էֆէնտիլէրին ղէզարէթը մէզքիւրէ թաշրիֆաթը պաշ քեաթիպի Բօսնուպի պէյ, վէ Բրէվէզա ռուսումաթ նէզարէթի պաշ քեաթիպի Խամտի էֆէնտիլէրի րիւթպէի սալիսէ թէվճիհ պույրուլմուշ տըր:

—

Գալըպիա կէօմրիւքի նազըրը Արիֆ, վէ Տէրսաատէթ Ռուսումաթ նազըրը Սէրմէտ պէյ էֆէնտիլէրէ իւչիւնճիւ Մէճիտի,

Տէրսաատէթ էմթաաի մախիլիյէ կէօմրիւքի նազըրը Պէհճէթ էֆէնտիյէ տէօրտիւնճիւ րիւթպէ նիշանը Օսմանի իհսան պույրուլմուշ տըր:

ՌԷՍՄԻ

Մէմուրիյէտէն ղիւմմէթինէ ազիզ կէչիրէնլէրտէն վէֆաթ վէ նախօշ զուհուրաթ խանէլէրտէն պաղլարը գըմմէթլէրինին քիւֆէլաալըն (քէֆիլլէրինին) սանէ մը իթթիխալարընտան պաշ իլէ, Թերգինը գալըլարը ահտ ալըղը տաիրէլէրտէն իշար օլունմասընա, վէ քէֆալէթ նիզամնամէսինին 7նճի մատտէսինտէ քէֆալէթէ րապթ օլունմալարը պիրի քէֆիլ իթթալնա մէճպուրիյէթի խաթիրլամա խաէն միւէլէր պիր մէմուրիյէթէ նագլ օլունմալը վէ եախօտ էմրի մէմուրիյէթէ քէֆիլինին պիր աէպասը սէրվէթ վէ իգթիտար աըլն խալէլ կէլմիշ վէ եա վէֆաթը վէ եախօտ քէֆալէթտէն խաֆիֆ պուլուլմ…ըն հալտէ, միւէլլիմը քէֆալէթէ մէճպուր օլանաղը մոււհարրէր պուլունմաղընա մէփնի, հէրքէզ մէմուրունա ազըն մէքթէպէ … :

Նիզամ Թէվքիֆէն պայէսի պու մէիւլլու քէֆիլլէրի սէրպէսթ … :

Այնթիվարիտէ պիր Թօփ սուպայը իլէ պիրիքտէ պուլունտուղը րիվայէթ օլունան պիր Ալէման սէֆինէսի Գարատաղ հիւքիւմէթի Թարաֆընտան Ալէմանիյա պրրալը օլնան քիւլլիյէթլի մուհիմմաթը գաբայա չըգարմըշ տըր: Թէճմինէն խալէր ալընմըգըն կէօրէ, սէֆինէտէ չօգ սէֆիրնէլէր տախի Անթիվարիտէ մուհիմմաթ կէօթիւրմէք իւզրէ եօլա չըգմըշլար տըր: Բուսիատան պինլէրճէ Արթրախան գալըղը Ջէթինէյէ կէթիրիլմիշ տիր:

Թա եազըլմըզըտա վուգու պուլան չու հարէքէթէն մագսէտ նէ օլտուղու պուրատա (Ջէթթօրա) քէմալը էնտիշէ իլէ սօրուլույօր:

Թիւրքիա իլէ Գարատաղ հուտուտը գարարինտէ էրլէշմիշ օլան Արնաուտ գապիլէլէրինին սէրքէրտէլէրի՝ Գարատաղլըլարըն սըրգաթ աչըղա վէ քէմալը զայ…

վէթ վէ իգթիտարլարընտա տէրէճէի նի վէ եախօտ վէֆաթը վուգու պուլան պուլանմալը Թէհլիքէ վէ Թէճավիզ վէ քէֆալէթի Թէսլիմ օլունմալարը եախօտ Թէմբուլսիզ քէտայէ… էմալըը խաշլը նէսլին պայրագ … մահքըմէ հալէ ալունման վէքէօրէ վէ … վէ միւնտէրիճէ …

ՄԻՒԹԷՖԷՐՐԻՔԱ

Ըզգօրպայտան տախի Սէնօգրիա եազըլան պիր մէքթուպտա պէրվէճէ պաթի օգումալու տըր.

Պօնտան աղ վագթ մուգատտէմ Գարատաղ վօյվօտալարընտան Մարգօ Միլյանինին Գարատաղտա ախզ ու կիրիֆթ օլունտուղը եազըլմըշ իսէ տէ, Գարատաղտան ալտըղըմըզ մալումաթը աահիհէյէ կէօրէ, Թէվգիֆ օլունան վօյվօտա վիգօ Միլյանի օլուպ, հաթթա պունունլա պէրապէր պրէնսէս Միլէնանըն ամուճազատէսի վօյվօտա Ծիուրօվիչ վէ տիկէր պիր խայլի նուֆուզլը Գարատաղլը մահպուս օլմուշլար տըր: Պունլարըն թէօհմէթի՝ վար գուվվէթլէրիլէ Ալպանիյա հիւքումէթի ալէյհինտէ պիր խաեն զուհուրինէ Գարատաղլըլարը Թահրիք ու իւթիզամ իթմէլէրինտէն իպարէթ օլուպ, Թէվգիֆիլէրիլէ իսէ՝ պրէնս Նիգօլանըն Բուսիյա կիթմէզտէն էվվէլ Վիէննայա կիտուպ պիր միւտտէթ օրատա իգամէ իթմէսինտէն տօլայը վուգու պուլմուշ տըր:

Բրէնս Նիգօլա Ջէթինէյէ ավտէթ իթմիշ օլուպ, հուտուտ պօյունտա պուլունան Գարատաղ գալէ Թօպլարը էնտախթէլեա բըրէնսը միւշարիլէյհին ավտէթի աէլամլանմըշ տըր:

Բրէնս Նիգօլանըն Բուսիատան Գարատաղա ավտէթինտէն պէրու Գարատաղլըլարըն Արնավուտլար հաքքընտա իթթիխազ իթմէքլէրի մէսլէք ու հարէքէթ չայանը գիտքըր ու իչար տըր: Շէօյլէ քի, Թէքմիլ էմարէթը մէզքիւրէտէն քէմալը խանճիլէ մուհարէպէյէ տայիր պէօյլէ Թէտարիքեաթ կէօրիւլմէքտէ օլուպ, հալ պու քի Թէտարիքեաթը մէզքիւրէտէն մագսատ նէ օլտուղը պալա անլաշըլամամըշ տըր: Գարատաղ պուսէյէ մէթէմատիէն ազտը իհթիմալ իթմէքտէ պուլունան ասգէրլէրի տէ՝ րէիսլէրինին սօրը սաագլաղլարընտա նիհայէթ գապուլ իթմէք տէրէճէ պօղպօղազ օլտուգլարընտան, աշգաան աշըրը Արնավուտլուղը զապթ իտիւպ եաղմայա գալքմըշ Գարատաղա պէրլէշտիրմէքճէքլէրինի սէզտիրմէքտէ տիրլէր: Արնավուտլարըն էնտէր քէրիզէրէկ գամու գուվէի Ըրուսքոխարտա? օլուպ …

րէթ ու կէրմի իլէ իսրա իթտիքլէրի չու Թէճճիզաթ վէ Թէտարիքեաթը միւթէհասսիր օլարագ, Թուզլու Թօպլանմըշլարը վէ Գարատաղլըլարըն վուգուը իսթիմալնէ Թաարրուզ նէ Թէ այր էլէ ալարագ, Թէ.. քէրիէլէրին պուրալարըն լէ պէրապէր եաղմայա գարշը կէօզէթմէք եօլունտա մուհարէպէ Թէտարիքեաթընտա պուլունմագտա տըր:

Մէճլիսը մէզքիւր եօլէ պիր Թաարրուզ ուգուը Թաարրուզէ, վէ Թէտարիքեաթլարընըն միւտաֆաա վէ մուհաֆազասը իչին պիլճիւմլէ Թէտարիքեաթ Արնավուտլարըն սիլահա սարըլմասընա, վէ Գարատաղ պօյունտուրըզը աթէշինտա պաշ էյլէմէքտէ իսէ, էմվալ վէ հայաթլարընը փէտա իտէրէք, տամարլարընտա պիր գաթրէ գան գալընճայա գատար մուհարէպէ իթմէքլէրինէ իթթիֆագը արա իլէ գարար վէրմիշտիր:

—

Պօնտան ազ տէմ Բարիզտէ Լիթթրէ խամինտէ պիր Ֆրանսըզ պուլունուպ, միւմաիլէյհ Զուլուլխան մուհարէպէսինտէ Արապինին վէ ֆալիսի ժէնէրալ Ուըլսլինին հայաթընը գուրթարմըշ տըր: Պու Բիէր Լիթթրէ նամընտա օլան Ֆրանսըզ նամլը ֆէլէք Թէքմէմինէ օլըպլըգ սէրվէթինի զայի իթմիշ վէ Իսմիտ Պրուսընտա Ինկիլիզ օրտուսընա կէօնիւլլիւ եազըլմըշ տըր: Միւմաիլէյհ քէօպը սէրվէթ իթմէք իւզրէ Իսմիտ Պրուսընա կիթմիշ իսէ տէ, մուվաֆֆագ օլամամըշտըր: Ժէնէրալ Ուըլսլի պու աաէմին տէրաճէթինտէն պահս օլունտուղունը իշիթմիշ, միւմաիլէյհին քէնտիսինէ եավէր Նասըլ իթմիշ տիր: Իշթէ պու մէնաֆը Լիթթրէ՝ Զուլուլխան մուհարէպէսինտէ Թանիլհայէթինէ գատար լօրտ Ուըլսլի իլէ պէրապէր պուլունմուշ տըր: Զուլուխանտա վագը Խուխունքուճէ նամ մահալտէ միւմաիլէյհ Մ. Լիթթրէ՝ օթլար իչինտէ կիզլէնիպ ժէնէրալ Ուըլսլիյէ կարկը իլէ նիշան ալմագտա օլան պիր Զուլուլը գաթլ իթմիշ վէ պու սուրէթլէ ժէնէրալ Ուըլսլիյի մուհաֆազա պիր էօլիւմտէն գուրթարմըշ տըր:

Մուհարէպէ խիթամ պուլտուգտա, ժէնէրալ Ուըլսլի՝ Լիթթրէյի եանընտա սագլամագ իսթէմիշ իսէ տէ, միւմաիլէյհ սէրէֆէի նիհայէթ վաթանըպէրվէրլիկինտէն նաշի պունու րէտ իթմիշ տիր: Օ վագթ ժէնէրալ Ուըլսլի Լիթթրէյէ 200 Ինկիլիզ լիրասը վէրմիշ, հալպու քի միւմաիլէյհ իսթիգպալտէ մագամընտա մէզքիւր ագչէյի գապուլ իթէմէքլիկինտէն պէհան իթմիշ տիր: Բիէր Լիթթրէ՝ պու ագչէ իլէ Բարիզտէ մօնգարընա պուլվարընտա քիւչիւք պիր սէրկի քիւշաթ իթմիշ, վէ իշ օ տէրէճէ իլէրի կէլմիշ տիր քի, ժէնէրալ Ուըլսլինին սախրէն Բարիզտէն կէչտիկինտէ, միւմաիլէյհ Լիթթրէ լօրտ Ուըլսլինին օժէլինէ կիտուպ իսթիգրազ մագամընտա ագչէմէճ գապուլ իթտիկի 5000 ֆրանգը ֆայիզլիյէ պէրապէր վէրմիշ տիր:

Ժէնէրալ Ուըլսլի հէր նէ գատար մէպլաղը մէզքիւրը մուսթէրրանէ րէտ իթմիշ իսէ տէ, նիհայէթ ալմայա մէճպուր օլմուշ, վէ պունունլա իւզէրինէ Լիթթրէյի Թաամա տավէթ իթթիքտէ, միւմաիլէյհ՝ պու տավէթի տախի ասլա գապուլ իթմէմիշ տիր:

—

Թիֆլիզտէն եազըլըյօրըլնա կէօրէ, Իրան տէվլէթինին հուտուտը Օսմանիյէ ճիվարընտա պուլունան աշքէր գօմանտանը Էմիր Նիզամ վէֆաթ իթմիշ տիր:

—

Գըրըմըզտա Թուզլա լիմանընտա Ինկիլիզլէր տէմիրտէն եէնի պիր իսքէլէ տահա ինշա իլէմիշլէր տիր:

—

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ՎԷ ՊՐՈՒՆՍՎԻԿ ՎԷ ՍԱՔՍՕՆԻԱ ՊՈՍԱՆՔՕԼԱՐԸ

Համպուրկ բիյանգօսունալըրըն վիէնտէ Պրունսվիկ ... մէշհուր օլան ... Համպուրկ, կէրէք Պրունսվիք բիյանգօսունըն պէշինճի քէշիտէսինտէն ... մագպուլ օլունըր։

Թիւ	Մարք
4461	10000
4841	3000
40957	3000
36099	1000

12223—18074—69231—80053 պէհէրի 500 ըր մարք

4805— 4807— 4814— 4845—
4866— 4868— 4888— 4891—
4897— 4898— 5891— 5894—
5896— 6656— 6659— 6683—
6685— 6692— 6695— 6697—
12206—12218—12227—13460—
13462—13463—13464—13469—
13476—15004—15027—16173—
16477—16181—16186—16188—
18067—23577—26431—26436—
26441—27900—27914—27921—
28919—28920—32140—32169—
32171—32172—36096—36104—
36109—36110—36112—36212—
36213—36215—36218—36230—
36236—36241—36249—26251—
36263—36266—36269—36287—
37571—37573—37590—37591—
37598—40863—40865—40879—
40886—40894—40899—40913—
40914—40916—40918—40929—
40940—40947—40966—40974—
40975—40987—40992—40994—
41007—41012—41016—41020—
41075—42522—42523—43825—
54531—55323—55327—55355—
55358—68940—69250—80017—
80026—80041—80044—85144—

Բէշալիք Պրունսվիք բիյանգօսունըն ալթընճը քէշիտէսինտէն 40648 նօ. 3000 մարք, վէ Սաքսոնիա բիյանգօսունըն պէշինճի քէշիտէսինտէն 96140 նօ. 3000 մարք գազանմըշ օլդուգլարընա տաիր թէլէկրաֆ ալընմըշ օլտուղունտան, համիլլէրինին կէլիպ աքչէլէրինի ալմալարը լազըմ կէլիր։

Գալաթասարա Գօմիսիօն խանընըն գարշըսընտա Ն. 9
Սարաֆ
Չ. Փ. Զըպուպեան
2—2

Համպուրկտան ալընան ճէտվէլ վէ թէլէկրաֆլարա կէօրէ, Նոյեմբրի 3ըէն 7ինէ գատար չէքիլէն միգլի բիրաճ փուղը պուլան 7ինճի սընըֆ գուրա քէշիտէսինտէ պէնիմ սաթտըղըմ պիլէթլէրտէն աթիտէքի նիւմէրօլար գազանմըշլար տըր.

10647, 28480 նիւմէրօլար 2000էր մարք,

3578, 11538, 15241, 15944, 15987, 15997 նիւմէրօլար 1000էր մարք.

1089, 6457, 17546, 21819, 84688 նիւմէրօլարըն պէհէրի 500էր մարք. վէ 911, 918, 924, 934, 1084, 1087, 1413, 1422, 1428, 1435, 1436, 1447, 1471, 1482, 5573, 5599, 6462, 7965, 7979, 10618, 10623, 10628, 10649, 11577, 14611, 14621, 15250, 15267, 15272, 15275, 15276, 15298, 15932, 15945, 15950, 15964, 15975, 16371, 16377, 17336, 17339, 17354, 17363, 17377, 17378, 17380, 17382, 17541, 17542, 17583, 24824, 24841, 25094, 25483, 28124, 28136, 28176, 28190, 33258, 33275, 69537, 69539, 69540, 79932, 79941, 79951, 79953, 79963, 79974, 79985, 84556, 84614, 84617, 84621, 84623, 84628, 84635, 84666, 84668, 84673, 84687, 84697, 88767, 88772 նիւմէրօլար 145էր մարք գազանըրլար կիպի, Պրաունշվայկ բիյանգօսունըն 709 նիւմէրօսը տա 2000 մարք գազանմըշ տըր։

Պու պիլէթլէրի համիլ օլան զէվաթ գազանմըշլարըն մէպլաղը ալմագ իւզրէ Գալաթասարա Գօմիսիօն խանընտա 18 նիւմէրօյը Ժ. Տ. Ծաննէթճեանըն մաղազասընա միւրաճաաթ իթմէլէրի իլան օլունուր։

Ժ. Տ. ԾԱՆՆԷԹՃԵԱՆ
Տէրսաատէթ 16 Նոյ. 82

ՍԱՐՐԱՖԻՅԷ

ԵՎՐՕՓԱ ՓՈՐՍԱԼԱՐԸ

Լօնտրա 15 Նոյեմ.

Օսմանլը էսհամը ինկ. Լիր.	102-¾
Օսմ. էսհամը ալըլար	11-13/16
» » գազանտար	11-⅞
Իսթիգրազ 65	15-¼
» 69	13-⅜
» 71	70-¾
» 72	24-½
» 73	14-¾
Օսմանլը Պանգասը	20-⅛
Ռուսիա Իսթիգրազը	85-⅜
Մըսըր տաւ. մութա հըսսէ	68-½
» իսթիգյալը	91-
Տաիրա Սանիէ (Մըսըր)	69-⅝
Ռօյիլլա իսթիգրազը (Մըսըր)	91-
Մաճարիսթ. էսհամը 1877	102-½
Գամպիօ Բարիզ 3 այ վատէ	-

Բարիզ 15 Նոյեմ.

Ֆրանսա էսհ. 3 % Ֆր.	80-30
» » % 5	114-42½
Օսմ. էսհամը ալըլար	11-90
» » գազանտար	11-95
Իսթիգրազ 65 Ֆր.	-
» 69	63-
» 73	57-
Ռումէլի շիմէնտըֆէրի	54-75
Օսմ. Պանգասը	757-50
Գրէտի Լիօնէ	595-
Գրէտի Ֆօնսիէ	1352-50
Լիօն ագսիօնը	1600-
Սուէյիշ ագսիօնը	2552-50
Ռուսիա 5 % 1877	89-30
Իթալիա էսհամը	89-20
Մըսըր Ֆօնտ. մութա հըսսէ	348-75
Մաճարիսթան էսհամը	100-⅞
Իսպանիա 6 % 1879	412-50
Գամպիօ 3 այ վատէ	25-23

Վիէննա 15 Նոյեմ.

Աճիօ Ֆիօրին	-
Ռումէլի շիմէնտըֆէրի	-

ԳԱԼԱԹԱ ՓՕՐՍԱՍԸ

Էսհ. ում. տիւն ազ. գայ.	13-09
Պու սաալը ալըլար	13-06
Մըսըր մութաահըտէ փօր.	78-25
Պու սաալը ալըլար	78-25
Իսթիգր. 65 (մութօն)	78-
» 65	74-
» 69 (բինար	64-50
» 72 (Պօն տիւ թրէ.)	24-
» 73	59-50
Ռումէլի շիմէնտըֆէրի	54-
Աղչէ Փայիզի	9-
Բէշլիք Ղրշ.	-
Հէվալէսիզ »	37-20

ՊԱՆԳԱ ԱԳՍԻՕՆԼԱՐԸ

Գրէտի Ժէնէրալ	6-30
Օթոմանօլ պանգասը	9-
Սօսիէթէ Ժէնէրալ	5-15
Թրամվայ	3-35

ԱԳՉԷԼԷՐԻՆ ՖԻՅԱԹԸ

Օսմ. լիրասը 100 ղրշ.տան	Ղշ. Բր.
Պէյազ մէճիտիյէ Փարգը	107-38
Մէճիտիյէ »	101-50
Պէշլիք »	104-
Ալթըլըգ »	124-30
Պաղըր »	700-
Գայմէ	1050-
Ինկիլիզ լիրասը	110-
Ֆրանսըզ ալթունը	87-28
Բօլ	9 - 6
Գրէմից ալթունը	51-20
Գարպօն գայմէսի	9-15

ԻԼԱՆԱԹ

Մագրի գարիյէսի մահքէմէի պիտայէթ իճրա տաիրէսինտէն կէլէն իլան.

Մագրի գարիյէսինտէ Սաղըղ աղաճը ճիվարընտա Գըր Թաշը նամ մահալտէ մուգիմ Թէպպասի տէֆլէթցի Աիյէտէն Մարտիրոս վէ պիրատէրի Արթին նամ շախսլարըն Սամաթիատա Շէրպէթճի հանտա մուգիմ Ցուտտիանէ գատընա պա իլամ պօրճլարը օլան մէպալիղը մախէմէտէն թէէմինը իսթիֆասը զըմընտա մէտխունը մէրգումլարըն գարիյէի մէզքիւրէտէ Պարութխանէ ճատտէսինտէ 5 հիսսէ իթիպարը իլէ վագը արսատա հիսսէի շայիալըը օլուպ մահճուզ օլան 150 զըրա արսանըն իլամտան 15 կիւն սօնըրա միւզայէտէ օլունաճաղը Չէքմէճէի-Սաղիր գազասընըն Մագրի գարիյէսինտէ վագը մահքէմէի պիտայէթ իճրա տաիրէսինտէն իլան օլունուր։

23 Թէշրինը էվվէլ 98.

ԳԱՆՏԻՒՔ ՊՐԱՏՖՈՐՏԼԻՐՆ
ԹԷՐԹԻՊ ԻԹՏԻՊԼԼԵՐԻ
ԷԼԻՔՍԻՐ ՖԷՐՐՕ-ՄԱՆԿԱՆԻԳՕ
ՔԻՆՔԻՆԱ

Գընսըգլընտըն բէք չօգ վէ մագպուլ պիր մուալիճէ օլտըղը սթըլասըթ հագիգա Թարաֆընտան Թաստիգ օլունմըշ օլմագլա, տէվվիր իլէ գընտատան մախլուդ օլարագ թէրքիպ իտիլէն մանկանէզ թէրթիպի ... Թասվիր օլմուշ տըր։

Աթըլ վա՛ րէֆիգլէրինին պիլիմ ԷԼԻՔՍԻՐ հագգընտա պէյան իթտիքլէրի էֆքեարը միւթալա իտէճէկլէրի կիպի, «Էլիքսիր Ֆէրրօ-Մանկանիգօ Տէրէքէ» (կինա իլէ հագիմ) Գըրօզ Ամպուազ Լէմպրոզօ (գանսիւրմէ) Լէտքօզէ, Ֆէրէն Թէֆէլ թալգըլարընտա նիհայէթ տէրէճէ բար օլտըղը վէ պու խասթալարտա չօգ վէ լիւզումլը ... մահպուպ պէյան իթմիշ տըր։

Տէրսաատէթ Ինկիլիզ խասթախանէ ... տըր։

ՏԱՎԱ ՎԷՖԻԼԻ

ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԷՖԷՆՏԻ

Անատօլը Թաքրիրտաղը էֆէնտիլէրի օտասը խիլաֆթալընտան օլուպ, 20 սէնէտէն պէրու միւրտէ Բուսէլի վալիսի թէրէճէմանլըղ իլէ Պէյօղլու ճէտտէ տաիրէսի միւսթանտիգլիյէնտէ վէ Բոսսու մահ խիտմէթի մահֆիլէպդէ գալէմի մէվճուտիյէթի իլէ Լըտըմէն վիլայէթի տաիրէսինտէ Ջէնկ միւտտէթի օլտուղու միւտտէթ միւսթագիլլէն վէ կիտիսատար ճէտտէ տաիրէսի սէրմիւսթանտիգլիյէ իլէ Տէրսաատէթ ճէտտէ տաիրէսի միւսթանտիգլիյէնտէ միւսթախտէմ պուլունմուշ օլտըղը հալտէ, պու տէֆա մէճաքիմ հուգուգիյէ վէ ճէզաիյէնին ճէրաֆփէսինտէ իճրաի վէքիլլէթէ մէզուն օլմագ իւզրէ Ատլիյէ Նէզարէթի ճէլիլէսինտէն պիլիմթիհան շահատէթնամէսի պիլիմթիհան իթթիհազ իյլէմիշ օլան Մարգարեան Յովհաննէս էֆէնտի Գալաթատա Պիւյիւքխէնդէք իւզրինտէ 17 նիւմէրօյը օտայը քէնտիսինէ խասս քէլամխանէ իթթիխազ իթմիշ օլտըղը իլան օլունուր։

Էֆէնտիի մումայիլէյհին միւսթագիմ վէ ումուրը ճէզայիյէտէ զայէթ միւճէրրէպ օլտըղը միւսթախտէմլէրի մէվսուգ էտէն տըր։

10—8

ԻԼԱՆԸ ՄՈՒՀԻՄՄ

ԷՃԶԱԽԱՆԷՍԻ

Գ. ՎԷ Հ. ՔԻՒՐՉԻՔԵԱՆ ՊԻՐԱՏԷՐԼԷՐ

Միւտտէթի մէտիտէտէն պէրու կէրէք Տէրսաատէթտէ վէ կէրէք վիլայէթլէրտէ պուլունան ... Էճզախանէսի ... հէր վագըթ մէվճուտ պուլունտուրտուղու ... իլան օլունուր։

Պու տէֆա տախի ... Պ. ՎԷ Հ. ՔԻՒՐՉԻՔԵԱՆ ՊԻՐԱՏԷՐԼԷՐ ... 77 նիւմէրօ իլէ մուրագգամ ... իլան օլունուր։

...

ԷՇՆԵԱՅԸ ՆԱՐԻՅԷ ՏԷՔՕՍԸ

ՍԱԼԸ ՔԱԶԱՐԸՆՏԱ Ն. 474 ՎԷ ՔԱՆԿԱԼԹԻՏԷ ՄԻԼԼԷԹ ՊԱՀՉԷՍԻ ԳՈՒՐՊԻՆՏԷ Ն. 30

ԵՐՈՒՍԱՆ ԿԷՏԻ
ՎԷ
ԳԱՐԱՊԷՏԵԱՆ

ՏՕՊՐԱՆՄԸՇ ՕՏՈՒՆ ՎԷ ՔԷՕՄԻՒՐ ՎԷ ՄԱՏԷՆ ՔԷՕՄԻՒՐԻ ԷՆՎԱՅԸ ՄՈՒԽԹԷԼԻՖԷՍԻՆ ԱԼԱՍԸ

ԽՍՈՒՍԻՆ ՄԱՀԱԼԷ ԹԷՍԼԻՄ ՕԼՈՒՆՄԱԳ ՇԱՐԹԻ ԻԼԷ

Սըրաըրըը վէրմէյէ սուհուլէթ իչին Պէյօղլունտա ճատտէսի քէշիմէսէ 259 նումէրօյա միւրաճաաթ օլունապիլիր։

ԷԼՊԻՍԷ ՄԱՂԱԶԱՍԸ

Սթամպօլտա Պաղչէ գաբուսընտա Շէյխիսլամ խանընտա Ն. 5

Ինկլիզ իւմմէթէի ուռուվի ... պու տէֆա Սթամպօլտա Պաղչէ-Գաբուսունտա Շէյխ-իւլ-Իսլամ խանընտա 5 նումէրօ իլէ մուգայէտ ... մաղազասը քիւշատ իտէրէք, ... Ֆրանսըզ վէ Ինկիլիզ գումաշլարընտան մամուլ պէյշիք ... ալըշ-վէրիշ ... օլունտուղու կիպի ... միւշտէրիլէրին ... պուրումճուլուղունա ... գիյաֆէթտէ ... Թէհրիֆ պույուրմալարըն թէմէննի իտէրիզ։

ԻՆԵԱՍ ԳՕԼԷՆ ՎԷ ԳՈՒՄՊ.

ԴՕԳԹՕՐ ԼԱԼՕՐ ՖՕՍՖՕՏԻՆԻ ԵԱՀՈՒՏ ՀԱՅԱԹ ԷԼԻՔՍԻՐԻ

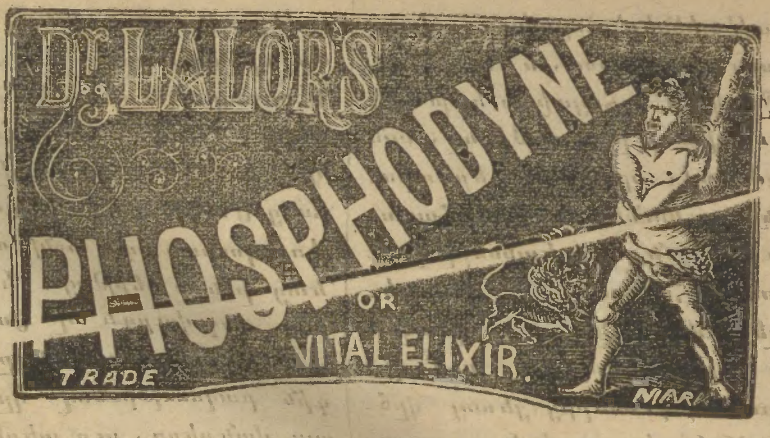

Տօգթօր Ռ. Տ. ԼԱԼՕՐ 1862 սէնէսինտէ իշպու մուալիճէյի իճատ իտտիւպ ֆօսֆօտին իսմինի վէրմիշ տիր.

Պու իլաճ՝ Ամէրիգա Օսմանլը վէ Հինտիսթան վէ Չին վէ միւթէմատիքէ ... Բէլչիգա ... վէ կէրէք Թէնտիւրիւստլիք ... իթմիշ տիր։

ՏՕԳԹՕՐ ԼԱՐՕՐԸՆ ՖՕՍՖՕՏԻՆԻ

Իշպու ֆօսֆօրիւմ մուգաաբիլի (օքսիժէն) օլուպ, ... Պու իլաճ՝ գայէթ ... մուհիտ ... քէօթիւ ... հաստալըգլարընտա ... տիր։

ՏՕԳԹՕՐ ԼԱՐՕՐԸՆ ՖՕՍՖՕՏԻՆԻ

Սինիրլէրին վէ գանըն հէր նէվի պօզուգլուգլարընը ... Պու իլաճ՝ սինիրլէրի գանըն պօզուգլուգլարընը ... իլաճ իտէր։

ՏՕԳԹՕՐ ԼԱԼՕՐ ՖՕՍՖՕՏԻՆԻՆԻՆ ԹԷՍԻՐԻ

Իքի նէվ օլուպ, պիր Թարաֆտան պու իլաճ՝ սինիր գուվվէթինի արթըրըր, վէ տիկէր Թարաֆտան գանըն վէ պաշքա սէյյալէթին գուվվէթինի թէճտիտ իտէր ... տիր։

ՎԻՒՃՈՒՏ ՊԷ ԳՈՒՎԷՏ

Պու կիւնքի կիւնտէ պէյն վէ գարաճիյէր խասթալըգլարընտան ... ՏՕԳԹՕՐ ԼԱԼՕՐԸՆ ՖՕՍՖՕՏԻՆԻ հէր նէ սուրէթ օլուր իսէ օլսուն ... գուվվէթ իտէր։

ՆԻՐՄԻ ՍԻՆԷԼԻՔ ԹԷՃՐԻՒՊԷԼԷՐ

Խուսուսիյէթը մէզգիւրէյի իսպաթ իտուպ, պունտան մաադա ... թէճրիւպէլէրի ... իտէրիզ։

ՏՕԳԹՕՐ ԼԱԼՕՐԸՆ ՖՕՍՖՕՏԻՆԻ շիշէսի 4 վէ 6 վէ 11 շիլինէ սաթըլըր։ Տիւնեանըն հէր թարաֆընտա, էճզաճըլարտա, վէ թիճարէթխանէ իշպու իլաճ պուլունուր։ 1862 սէնէսինտէն պէրու իշպու իլաճըն ... մէյտանա ... տըր։

ԻԼԱՆԸ ՄՈՒՀԻՄՄ

Պէհէր շիշէնին իւզէրինտէ Ինկիլիզ հիւքիւմէթի թարաֆընտան պիր պանտրօլ ... «ՏՕԳԹՕՐ ԼԱԼՕՐ ՖՕՍՖՕՏԻՆԻ», «Լօնտօն Ինկիլթէրա» քէլիմէլէրի ինկիլիզճէ օլարագ ... տըր։

Նէֆիսլէր՝ ՖՕՍՖՕՏԻՆ-ին կիւնտէ 3 չայ գաշըղը ... տըր։

ՏՕԳԹՕՐ Ռ. Տ. ԼԱԼՕՐ

Թարաֆընտան իմալ օլունմագ տըր։
Պէյ Հավզա 32 Նօ. Կէյաֆօրտ Սթրիթ,

ԼԸՆՏՆ Ն. ՈՒ. ԻՆԿԼԸՆՏ

Ֆօսֆօտինին սահիպի վէ մուճիտի։

Սթամպօլ, Գալաթա վէ Պէյօղլունուն պէյլիք էճզախանէլէրինտէ պուլունուր։

Թիւրքիա, Ռումանիա վէ Պուլկարիա իչին ... սաթըլըր։

ԷՏՄՕՆՏ ԳԱՐՈՒԽԱՆԱ

Ռումելի Ինկլիզ մաղազասը Նօ. 93 վէ 97, Եուգսէգ Գալտըրըմ ... մէրքէզի գուրպինտէ

Գալաթա